

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Dvx Spiritvalis

Puente, Luis de la

Coloniae Agrippinae, Anno M.DC.Xiii.

Cap. VIII. De propria cognitione circa bona, quæ habemus, per quæ ascendimus ad cognitionem Dei, per heroicos humilitatis & gratitudinis affectus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-48784](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-48784)

CAPVT VIII.

DE PROPRIA COGNITIO-
ne circa bona quæ habemus, per quæ a-
scendimus ad cognitionem Dei, per he-
roicos humilitatis & gratitudi-
nis affectus.

a 1. Cor. 2. 12

ENIAMVS nunc ad al-
ram propriæ cognitionis
partem; quæ versatur circa
bona, quæ habemus natura-
lia vel supernaturalia; cor-
poralia aut spiritualia: et
quam ipsemet Deus, qui ea
donauit, nos impellit iuxta illud Apostoli
a Nos non spiritum huius mundi accepimus,
qui cæcus est & fallax; sed spiritum qui ex Deo
est, ut sciamus quæ à Deo donata sunt nobis. hæc
enim cognitio, quæ à tali spiritu procedit non potest non esse utilis: imò aliquo
modo est necessaria, nisi enim ea cognoscere-
mus, quomodo largitorem eorum diligere-
mus? Quomodo gratos nos pro eis exhibere-
mus? Quomodo studiosè conseruaremus?
quomodo eis uteremur in obsequium eius,
cuius illa sunt? quomodo in afflictionibus
animique deiectionibus respiraremus; & fide-
ciam haberemus, in rebus magni voti cōpotes
euadendi? & quomodo Deum agnosceremus

ex do-

ex donorum experientia, quæ nobis largitur. Hæc & similia commoda nobis cessarent, nisi agnosceremus bona spiritualia, quæ habemus; cum dixerit Sapiens: *b thesaurus inuisus.* *b Eccl. 20. 22*
quam affert utilitatem? aliunde verò, nisi valdè cautè in hoc agamus, periculum imminet superbiæ, vanæ gloriæ, præsumptionis & in graves errores incidendi, cum iniuria ipsius Dei, & proximorum: & cum iactura eorumdem bonorum, amissa videlicet recta eorum cognitione. Sicut ille superbus, de quo dixit Propheta *c perdidisti sapientiam tuam in decore tuo.* ad hæc incommoda aduertenda consulit S. Gregorius, ut scientes, nesciamus. *c Eccl. 28. 17*
 Studendo scilicet cognoscere ex eis, quantum far est, ad prædictos fructus percipiendos: ex cœcando verò nos sanctè ad id, quod est prædictorum incommodorum occasio. *Lib 9. Mor. c. 13.*

Ad cuius declarationem aduertendum est: propriam cognitionem circa bona nostra ad duo potissimum respicere posse: ad originem scilicet & fontem, vnde illa promanant, qui est ipse Deus; & ad alios homines, qui similibus bonorum sunt participes.

Et ita duo procedunt gradus humilitatis: alter erga Deum Dominum nostrum, alter erga omnes proximos: & vterque est necessarius iuxta illud Apostoli Petri: *d omnes inuicem humilitatem insinuate, & humiliamini sub potenti manu Dei, ut vos exaltet in die visitationis.* *d 1. Pet. 5. 6.* Inter quos hoc interest, quod secundus impedit illa incommoda, eò quod bona sua ita agnoscat,

SPIRITUALIA

scat, vt recta æstimet ac minima: & quæ recta
æstimamus, grati simus Deo; quæ verò minima
nos alijs hominibus humiliamus, vltimum in-
ter omnes locum eligentes. de quo in 4. Tract.
fusiùs; nunc solum ad nostrum institutum de
prima cognitione primoque gradu humil-
tatis dicemus, qui gradus non reputat, num,
quæ habet bona, sint magna, vt parua; maiora,
aut minora, quam reliquorum; sed qualicum-
que illa sint, transit ad considerandas, & ex-
pendendas tres veritates, quibus ille innititur.

Prima veritas est, quod homo ex seipso in
nihil, nec bonum vllum habeat magnum aut
paruum.

Secunda, quod quicquid boni habet, origi-
ginem habeat à Deo, auctore naturæ & gra-
tiæ, qui ex bonitate & misericordia sua illa est
largitus.

Tertia veritas est, quod teneatur homo,
quicquid habet, Deo reddere: gloriam scilicet
propter illud Deo reddendo, & eidem obse-
quium præstando. Quæ tres veritates ita sunt
connexæ, vt vna sine altera satis expendi non
possit.

I.

PRIMUM, si vis te radicatus omninò cogno-
scere: oportet benè penetrare nihilū, quod ex
te ipso habes, in quatuor partes illud diuiden-
do, quas licet quatuor nihila appellare.

Primum nihilum est in Esse, cui innituntur
bona naturalia, quæ fundantur ex nihilo, quod
eras antequam Deus te crearet; & in eo eisdem re-
uertereris, nisi ipse in eo Esse, quod tibi dedidit.

te con-

te conseruaret. Sicut Iob dixit, quod Deus
appendit terram super nihilum: quia eam ex e Tob 26.7.
 nihilo condidit, & nullo alio fulcro illam su-
 stentat, quam sua omnipotentia, qua illam te-
 nec appensam.

2.
Secundum nihilum est, meritorum, cui in-
 nititur bona supernaturalia & gratia dona:
 abique vllis enim tuis meritis, ex sola meraq;
 gratia Deus incipit illa tibi communicare.
 Propterea enim dixit Dauid *pro nihilo saluos* f Psal 55.8.
facies nos grates scilicet & nullo à nobis ob-
 lato precio quod vocationem & gratiam quã
 nobis dat promereatur.

3.
 HVC accedit *tertium* nihilum circa actio-
 nes, quod valdè se extendit. Nam, vt superius
 expendimus, sine Deo nihil sumus, ad faciēda
 quæcūq; opera siue naturalia; siue supernatura-
 lia, siue magna, siue parua. In hac cognitione
 horū triū nihil, fūdatur heroica humilitas ani-
 mę Christi D. N. eiusq; Matris sanctissimę, An-
 gelorum, & Sanctorum, qui non peccauerunt.

4.
 SED est *quartum* aliud nihil, scilicet pecca-
 tum, quod S. Augustinus appellat nihilum, sic
 intelligens quod S. Ioannes dixit: *g sine vso fū-* g Ioan. 1.3. &
ditum est mihi; culpa scilicet, siue peccatum. Et ib. S. Aug.
 in huius nihili cognitione fundatur humilitas
 sanctorum, qui fuerunt aliquando peccatores;
 de quo hactenus diximus.

5.
 Iuxta hæc quotiescunque aliquod bō-
 num, quod habes, consideras, demittere debes
 oculos ad illud nihilum, in quo illud bonum
 fundatur, & in eodem nihilo teipsum fundat e
 cum

SPIRITUS
SANTUS

cum profunda humilitate contemnendo te
sicut ipsum nihilum, & iudicare de te quod
non sis dignus, cuius maior ratio habeatur
quam eius quod nunquam fuit: & quod est
nihil. Hoc siquidem tantum habes ex te
ipso. Dices ergo coram Deo, magno humili-
tatis spiritu: nihil sum, nihil mereor, ni-
hil possum, ex me ipso propendeo in ni-
hilum, quod est peccatum, propter quod ad-
huc me reddidi deteriorem ipso nihilo. In
hoc mei nihili abyfso vitam & me contra-
bo, vt feci. iora sint mihi bona quae ha-
buero.

2.

MOX eleuandi sunt oculi mentis ad viden-
dum & considerandum fontem primum, ex
quo bona omnia oriuntur: quae huic nihilo
sunt addita. qui fons est ipse altissimus
Deus, creator & sanctificator tuus: vt ames il-
lum ob infinitam bonitatem & charitatem
quam ostendit erga te, cui talia bona impet-
titur immerito; gratiasque illi propterea ag-
gas, & illum laudes. Ab eodem enim oritur
principio, quod te humiliter ob defectum bo-
norum; & quod ames laudesque benefacto-
rem, qui illa tibi dedit: obuiantibus sibi se-
que coniungentibus humilitate & charitate
ad implendum quod dixit Isaias: *h m m t t*
id, quod saluatum fuit de domo Iuda, (quod si-
gnificat confessionem & laudem) *rad. em de*
orsum (confitendo humiliter suum nihilum)
& *faciet fructum sursum*, laudando scilicet
Deum ac diligendo, ei que cum charitate fecerit.

h Isa. 37. 31

uendo. Et vtrumque horum praestant in oratione quando agunt de propria cognitione de qua haecenus.

Ex his fit, vt omnia haec bona sint eorum largitori reddenda, offerendo ei fructus, quos ex manu eius acceperunt. *Quis enim (ait Apostolus) plantat vineam & de fructu eius non*

3:

1. Cor. 9. 7.

da? Cum ergo Deus in medio huius mundi suaeque Ecclesiae, animae tuae vineam plantauerit, cum omnibus vitibus & palmitibus potentiarum, virtutum, ac bonorum, quae habet corporaliū & Spiritualiū. Aequum est, Deum ex eius fructu edere; reque omnia ea collocare & occupare in eius obsequio & ad maiorem ipsius gloriam dicere cum sponsa:

k Cant. 7. 13.

Omnia poma vineae meae noua & cetera, natura & gratia dilecte mi, seruaui tibi: quia tua sunt potius quam mea. accipe illa ad gloriam tuam, quia illa tibi offerre magnum mihi est lucrum.

Omnia flumina (inquit Ecclesiastes) reuertuntur ad mare, vnde exiuerunt, vt iterum fluant:

1 Eccl. 1. 7.

Ita omnia bona, quae habeo, exierunt ab immenso tuae diuinitatis mari: vt aequum propterea sit, ad eandem redire, vt copiosius iterum fluant, & iterum ad te reuertantur, qui principium & finis es vitae meae in quo sita est tota mea beatitudo.

SPIRITUS

S. I.

*Declaratio praeceptorum ex oratione
& excessu siue extasi Da-
uidis.*

TRIA hæc proxime posita puncta, do-
cuit ipsemet Deus Dauidem quæ mirri-
cè ipse in praxin deduxit in altissima qua-
dam contemplatione, quam appellant exce-
sum, cuius fecimus mentionem in præcedente
Tractatu, ad quam peruenit, postquam dicitur
a credidi, propter quod locutus sum: ego autem
humiliatus sum nimis: quasi diceret: multum
in actibus fidei exercui, & in clamoribus ora-
tionis: & in multis humiliationibus, quæ mihi
ob mea peccata acciderunt: quas ego pro
elegi, vt magis propter illa me humiliarem.
Propter quod totum eleuauit me Dominus
excessum quendam lucis & cognitionis admi-
rabilis, ac feruentis: in quo mihi tres admiranda
veritates manifestauit, quas eadem idem
Dominus manifestabit tibi, si te ad eas, eiusdem
exercitijs preparaueris, quibus Dauid:

I.

PRIMA veritas fuit illius nihili & miseræ
quam, quod homo esset, ex seipso habebat, et
enim Spiritui S. familiare, excessus lucis in
inchoare à manifestatione nostrarum miseran-
tum, quodam excessu modo, quem declarauit
ipse Dauid dicens: Ego dixi in excessu meo, mi-
nis homo mendax: quasi diceret primum, quod
in meo excessu cognoui, & aperte intellexi, quod

cap. 13.

1. Psal. 115. 2.

S. Dionys. e.

4. de diuin.

nomia. p. 1.

S. Thom. 2. 2.

q. 175. a. 3. ad

1. & 2. q. 28

a. 3.

DUX SI
P. TE PON

quod omnis homo, nullo excepto, ex seipso fit
res quaedam inanis, mendax, inconstans, & mu-
tabilis. cum enim videatur aliquid esse; & fir-
mitatem quandam, & in suo esse stabilitatem
pre se ferre; nihil tamen ex seipso habet, ipse
que sibi ipsi mentitur, si aliquid se habere exi-
stimet. Nam ut dixit Apostolus) *b si quis exi-
stimat se aliquid esse cum nihil sit, ipse se sedu-
cit.* Quia alium se existimat, quam re ipsa sit: &
alia translatio habet (ut aduertit S. Chryso-
stom.) *omnis homo est mendacium & nihil.* Nam
quicquid habet fundatur in nihilo, transitque
instar umbræ & fumi: estque *c vniuersa mun-
ditanitas*; nihil habens soliditatis, & substā-
tiæ; sed ex se inclinatur ad mendacium, quod
prouenit à dæmone, qui d *cum loquitur men-
daciū, ex proprijs loquitur.* O propheta
sancte, attende bene quid dicas, quamque il-
lud sit verum. Si enim omnis homo mendax,
ergo & tu talis es, qui hæc dicis: siquidem es
homo, quomodo ergo mendaci fidem adhibe-
bitus, qui in hoc ipso, quod dicit mentitur? Sed non
sumus homo (respondebit ipse) quando hæc di-
co, sed supra hominem; me ipsum enim exce-
do, & in hoc excessu loquor, Deo meo con-
iunctus, cuius luce agnosco, me ex meipso ni-
hil esse, & mendacem; & quicquid boni habeo
esse ab excessu diuini amoris, qui à se exiuit,
ut mihi beneficeret, meque ex abyssu mel
nihil educeret, bonisque me repletet, quæ
excedunt totum quod est meum, quantum i-
psum esse excedit non esse; quantum veritas

b. Galat. 6.3

In eundem
Psal. 115.

c Psal. 38.6.

d Ioan. 8.44

s Greg I. 22.
Mor. c. 20.

s. Dionys,
supra.

Dux spirit. Tract. II. Oo exce-

PIRI
TE

excedit mendacium, vanitatem & vmbra. Deus æterne, veritas summa, tu es, qui es ita, ut non possis desinere esse: illustra me, ut agnoscam ego, me esse qui non sum; & esse nihilum ex me ipso; omnemque hominem idem habere ex se ipso. ne mihi ipsi innitar, aut brachio carnis, sed tibi Deo omnipotenti, à quo totum esse procedit, Amen.

2.

HINC eleuat spiritus divinus mentem, ut cognoscat bona, quæ Deus posuit in homine bono, & mendaci, ac inani homine: manifestans illi luce sua, quicquid boni in se videt, id non à se habere, sed à Deo: qui & ipsum esse, & quicquid cum ipso esse est, ei dedit, confert, & quæ mendacium, quod ex se habet, cum bono, quæ à Deo accipit, exit extra se excessu quodam amoris, laudis, & gratitudinis; addens *ego dixi in excessu meo: quid retribuam Domno pro omnibus, quæ retribuit mihi.* secundo inquam, dixi in excessu meo: *quid retribuam* O Deus cordis mei, qui fieri potest, ut me videns bonis plenum, sciensque te, ea non esse mea, sed tua, non te amem, laudem, ac benedicam pro illis omnibus. *Quid ergo retribuam tibi pro tot beneficijs? quomodo gratias agam, quæ obsequia præbebo? excessus vnus altero excessu compensatur, tu exis à te per amorem, ut te manifestes in bono, quo me afficit, ego exhibo à me per amorem, ut tibi seruiam propter bonum, quod accipio.* Magnum mysterium (ait sanctus Augustinus) latet in illo verbo *quæ retribuit mihi, siue reddidit mihi.*

In Psal. 115.

Quæ

Quæ enim obsequia ego præstiti Deo, ut mihi daret ipse, quod dedit, ita ut ipsum donum solutio esset aut retributio? Quid ego illi dedi, nisi peccata, mendacia, & grandes offensiones? Sed eius misericordia tanta, ut retribuat ipse bonapro malis, cui homines retribuunt mala pro bonis. O excessus diuinæ charitatis erga homines: o excessus humanæ malitiæ aduersus Deum? quæ malitia maior esse potest quàm afficere iniuria eum, qui tot me cumulat bonis? & quæ charitatis excessus eò pertingere poterit, ut beneficia cõferat in eum, à quo accipit iniurias: o excessus amoris Dei mei, quod tibi dabo? quod tibi reddam? bonis, quæ mihi semel & iterum cõfers, naturalia scilicet, & supernaturalia, quæ non merebar, & quorum me indignum feci? Fateor, me hoc non assequi, victasque propterea tradidit manus. Te, diuine spiritus, interrogo te, supplex oro, ut mihi dicas, quid retribuam Domino pro his bonis, quæ video in me, sed à te tantum profuxerunt in me. Ad feruentem hanc interrogationem idem spiritus diuinus respondet, & inspirat ea, quæ à nobis requirit, ut gratias pro beneficijs in nos collatis agamus, exercentes in profunda hac contemplatione affectus feruentissimos, & generosa valde proposita, sicut Dauid exercebat, cum adiecit: *Calicem salutaris accipiam, & nomen Domini inuocabo. Vota meo Domino reddam: gratiam omni populo eius.* Quis iste calix est? & quid in se continet, nisi vinum illud preciosissimum, quod deducitur ex cœlesti cella, in quâ

SPIRITUS
TE

Rex cœlestis suos electos introducit & quādo tales illis communicat excessus, hoc vino illos inebriat, & extra se facit: ingenique amoris excessu totosque transfert in ipsum Deum.

e Psal. 22, 5.

Nam e *Calix meus inebrians* (vt idem Dominus ait) *praclarus est.* O dilecte cordis mei, quid tibi reddere poterō pro bonis, quae me posuisti; nisi vt accipiam calicem iularis, preciosis amoris tui vinis plenum & ego te diligam ex toto corde meo; laudabo perpetuo sanctumque nomen tuum inuocabo: eo offero me ad bibendum calicem, quem Saluator me bibit; & ad patiendum pro te, quod ille est pro me passus. accipiam calicem diuinissimi sacramenti, quod ipse instituit in actionem gratiarum propter collata mihi beneficia: dabo tibi quicquid habeo: totum siquidem est tuum, non meum: à te accipio, quod tibi reddo: & quod illud minus habet, propterea quod ego offeram: suppleatur propterea quod tu sis, quod illud mihi dederis. O dilecte animæ meae, porum mihi omninò videtur, si tamen ex omnibus viribus meis: quia illæ sunt valdè debiles. Eleua ergo me supra me, vt excedam supra id quod possum, & augeam vires, & potestatem ad amandum iuxta vota mea. *Hac sunt vota proposita, quibus ostenditur gratitudo, propter bona qua nobis dat Deus: qua non sumus promeriti, vt supra est fusiùs declaratum.*

§. 2.

De cognitione Dei, qua hinc eruitur.

POSTQVAM agnoueris, Dei esse omnia bona quæ habes; per eadem ascendes, ad eiusdem Domini excellentias agnoscendas. ad quod turò licebit pro argumento Meditationis accipere bona corporis & animæ, quæ cæteris quoque hominibus sunt communia. coniungendo ex eis infinita magnalia & perfectiones Creatoris ex ijs, quas in hac nobili creatura posuit, quæ ab eius omnipotentia prodijt. Propterea siquidem dixit Dauid: *mirabilis facta est scientia tua ex me,* & ijs que in me video, quæ ita tamen excellens est, vt nō possim ad eam peruenire. hoc inquit S. Gregorius significat illud Ezechielis, quod in templo Dei *ostium esset contra ostium* è regione scilicet alterius, quò alterum transitum præberet ad alterum. Duæ enim sunt portæ, quibus aditus est ad perfectionem, & ad intimum vnionis diuinæ. altera est sui ipsius propriæque animæ suæ, cognitio, qua excellentias & dona naturalia, quæ accepit à suo creatore cognouit: altera est cognitio Dei, & infinitorum magnalium, quæ in ipso sunt. Prima porta siue cognitio est contra alteram, siue è regione alterius: cognitio enim sui ipsius aditum præbet ad cognitionem Dei: vt cum ingressus fueris perfectè primam portam; statim tibi

a Psal. 12.6.

Hom. 17. in Ezech.

b Ezech. 40.13

PIRI
TE

præluceat, quod est intra secundam: videntem
contempleris in Deo cum infinito excessu,
quod in teipso cognoueris. Sicut anima tua
est purus spiritus; ita Deus est spiritus purissi-
mus absque vllius rei corporeæ aut materialis
admixture: illa tota est in tuo corpore,
& tota in singulis eius partibus: Deus est to-
tus in hoc mûdo & in singulis celi & terræ re-
gulis: anima tua, cum sit vna in toto cor-
pore, operatur per illud res valdè diuersas
videt enim per oculos, per aures audit, &
operatur per reliquas potentias, & tenet
anima tua est immortalis, independens
corpore; quo pereunte, ipsa tamen perma-
net.

At Deus est ipsa immortalitas, ab hoc
niuerso & creaturis suis omnino independens
quibus omnibus pereuntibus, ipse permanet
absque vlla mutatione. Anima tua ita est vna
corporis, vt sine ea sit mortuum, omnino
impotens ad aliquid faciendum: Deus, excelsi-
siori quodam modo, est vita viuentium: in
quo omnia iacerent mortua; est vita ipsius
animæ, quæ sine illius concursu rediret in nihil
lum. Anima tua manens in corpore, discit
aspicitque ea, quæ sunt intra & extra se, super-
iora & inferiora: de quibus omnibus iudicat
pro vt sentit. Deus autem sapientia sua in-
tra omnia penetrat, ac de ijs ita iudicat
denter, vt nulla ipsum latere possint. Anima
tua rebus omnibus corporeis est superior, &
per rationem omnibus præsidet: At Deus
factus

DUX SI
P. DE PON

sanctus Gregorius) omnibus præsidet creaturis, & mirabili alio modo est intra & extra, supra, & infra res omnes. Intra illas est, quia eas implet; extra est, quia eas circumdat; inferior, quia sustentat; superior, quia gubernat.

Quon si tanta est creaturæ vnus aded paræ excellentia, vt comprehendi non possit: quis comprehendere sufficiat infinitam excellentiam, & maiestatem Creatoris? O Creator sapientissime, introduce me luce sapientie tuæ per portam primam, cognitionem scilicet mei ipsius: vt aditus mihi pateat ad secundam, cognitionem scilicet tuæ diuinitatis: & introduce me ad intima eius, vt interna cordis charitate tibi coniungar.

HAC EADEM ratione licebit ex bonis, quæ propria industria tibi comparasti, aut ex diuina gratia accepisti, ascendere ad cognitionem infinitarum Dei excellentiarum, ex quibus, quæ tu habes tanquam rivuli ex immenso mari prodierunt. Sed attendes, ex quocunque bono, quod in te deprehenderis quantumuis magno, debere te deducere motiua, vt crescas in propria cognitione, & heroica humilitate erga Deum tuum: *c coram quo omnes gentes quasi non sunt: & quasi nihilum, & inane reputantur.* : Isa. 40. 17

AC proinde omnia bona tua cum ipsius Dei bonis comparata sunt tanquam nihilum.

SPIRITUS

quod nihilum coniungere poteris quatuor
illis nihilis initio huius capituli positus. cum
cognitione anima Christi Domini nostri, &
sanctorum, qui sunt in caelo, sunt humillima,
etiamsi praestantiam videant bonorum, quae
habent. Vident enim clarae bona, quae sunt
in Deo: quorum comparatione, sua iudicantur
esse tanquam nihilum: & aperte fatentur,
quod scriptura dicit: solum Deum esse bo-
num, sapientem, & sanctum. O sancte sancto-
rum, & sapientum sapiens, quam est infinita
sanctitas & sapientia tua: siquidem ange-
lica & omnis humana sapientia, ad eam com-
parata est quasi non esset? Doce me agnosce-
re dona, quae mihi contulisti tali moderatione,
neque ignorantia faciat me ingratum; neque
cognitio tumentem & vanum. Amen.

HAEC Dei cognitio ex ea, quam de se-
pernaturalibus bonis, quae in nobis sunt, ho-
bemus, securius & perfectius obtinetur, &
meditemur in quarto libro scientiae my-
stica, Ecclesia scilicet, & sanctis
eius: de qua in proxi-
mo capite di-
cetur.

